

ЛІТОПИС ФОЛЬКЛОРИСТИЧНИХ ПОДІЙ 2023

DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4212.2023.18.294834>

Упорядкували І. Клименко, К. Ільїна

АРХІВИ: ЗБЕРЕЖЕННЯ, ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ

російська військова агресія, що повномасштабно розгорнулася від 24 лютого 2022 року, зробила тему збереження фольклористичних архівів ключовою для нашої діяльності. Ми робимо як практичні кроки зі збереження нашого фонду, так і займаємося теоретичним осмисленням цього процесу. Протягом 2023 року проводиться оцифрування наших матеріалів за сучасними технічними вимогами (за допомогою дружніх організацій у Варшаві, Любляні, Вільнюсі) та збереження оцифрованих даних в кількох хмарних середовищах в інтернеті, наданих Університетом Індіани в Америці та Литовською академією музики і театру (Вільнюс). У процесі роботи активувалися проблемні питання упорядкування архівних матеріалів: вони обговорювалися в серії тематичних зум-семінарів, під час відвідин архівів наукових установ Польщі (Варшава), Словенії (Любляна), Литви (Вільнюс), на міжнародних конференціях (зокрема, таке тематичне засідання відкривало триденну етномузикологічну секцію Сьомої Міжнародної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» 3 листопада 2023 року, див. с. 104).

травень, червень, липень, серпень, жовтень, грудень Варшава, Інститут мистецтв Польської академії наук, Лабораторія дослідження музичного фольклору (Zbiory Fonograficzne IS PAN): роботи з оцифрування та реєстрації проводили Ірина Клименко, Олександр Кропивний, Олександр Мархель за сприяння керівника Лабораторії Яцека Яцковського (фото на задній обкладинці)

липень, 10–17 Любляна, Інститут етномузикології Науково-дослідного центру Словенської академії науки та мистецтв (ZRC SAZU). О. Кропивний взяв участь у Програмі обміну науковим досвідом. Отримано консультації від керівників Інституту та фольклорного архіву Мойці Ковачич (Мойса Kovacic) та Драго Кунєя (Drago Kunej) (фото на задній обкладинці). Подальшу роботу з оцифрування проводить Анастасія Мазуренко

вересень Вільнюс, Інститут литовської літератури і фольклору: розпочато цикл оцифровки Черкаського фонду (куратори робіт Галина Пшенічкіна, Світлана Протасова)

Проблеми Архіву Лабораторії етномузикології НМАУ висвітлено на кількох конференціях:

березень, 3 виступ І. Клименко та О. Кропивного «The Kyiv Laboratory of Ethnomusicology: preserving folklore archives and developing new approaches to data storage in wartime context» на конференції «The 93rd annual Music Library Association meeting», St. Louis, USA

травень, 11–12 виступ О. Кропивного «The Kyiv Laboratory of Ethnomusicology: The Digital Repository of Ukrainian Musical Folklore Project» на конференції «XVII International Scientific Conference “Music Science Today: the permanent and the changeable”». Daugavpils University, Latvia

вересень, 12 виступ А. Мазуренко та О. Кропивного «The archives of traditional music of Kyiv Ethnomusicological Laboratory: unrecognized status, technical capacity limits, and threats caused by the war in Ukraine» на конференції 2023 IASA CONFERENCE & ICTMD FORUM. Istanbul, Turkey.

листопад, 3 виступ О. Кропивного на Сьомій конференції «Україна. Європа. Світ. ...», див. с. 104

ЕКСПЕДИЦІЇ

Попри ризики, пов'язані з обстрілами територій України, працівники Лабораторії етномузикології та студентки кафедри Історії української музики та музичної фольклористики здійснили кілька експедиційних виїздів

липень, 11 14-та експедиція в село Романівка на Житомирщині Маргарити Скаженик та Олега Коробова з ансамблем «Володар» до 90-річних майстрів співу

липень, 3–4 Експедиція Маргарити Скаженик та Олега Коробова в село Сердюки на Житомирщині (понад 11-годинний марафон запису музичного фольклору)

березень, 29 – квітень, 1 Експедиція гурту «Вільце» до Іллінецького та Оратівського районів Вінниччини. Учасники: Надія Ханіс, Марія Белкова, Уляна Осовська та Денис Страшний (оператор).

серпень Експедиція гурту «Вільце» до Іллінецького та Оратівського районів Вінниччини. Учасники: Надія Ханіс, Марія Белкова, Уляна Осовська та Денис Страшний (оператор).

серпень, 1–4 Експедиція гурту «Вільце» до Іллінецького, Немирівського та Оратівського районів Вінниччини. Учасники: Н. Ханіс, У. Осовська та Д. Страшний (оператор), Юлія Миколайчук, Василина Ткачук

серпень, 12–15 Експедиція гурту «Вільце» до Гайсинського району Вінниччини. Учасники: Н. Ханіс, У. Осовська та Д. Страшний (оператор), Оля Подорожня

листопад, 17 Експедиція Дар'ї Цвігунової, студентки 2 курсу Кафедри історії української музики та музичної фольклористики до с. Нова Гута Чемеровецького району Хмельницької області

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ, ЛЕКЦІЇ

- березень, 15 А. Мазуренко провела лекцію «Ukrainian music tradition and the school of Ethnomusicology: short introduction» для співробітників Інституту етномузикології Словенської академії науки та мистецтв (Любляна)
- квітень, 14–16 І. Клименко виголосила доповідь «Podlaska monodia w zróżnicowaniu geograficznym = rozprzeczona heterofonia? Problem utrwalania w teorii i praktyce» на науковій конференції «IX KRAJOWE SEMINARIUM ETNOMUZYKOLOGICZNE» (Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie, Варшава, мова виступу – польська).
- квітень, 19 М. Скаженик (у співавторстві з Анною-Крістіною Стрежак) виголосила доповідь «“Пляс” колядників у селі Слобода на Буковині» на Міжнародній науково-практичній конференції «Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії» КНУКіМ
- квітень, 24 А. Мазуренко провела лекцію «Short introduction to Ukrainian traditional music and the current rise of Ukrainian national identity through musical practices» для студентів Відділу музикології Філософського факультету Університету Любляни (фото на форзаці)
- квітень, 28–29 XIII Конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель (Львівська національна музична академія ім. Миколи Лисенка). Від НМАУ з доповідями виступили:
І. Клименко. «Веснянки одноцілих ритмоделей (спондеї та ямби) на Поділлі»
М. Скаженик. «Типологія веснянок верхньої Случі (за матеріалами сіл Губча і Партинці)»
- травень, 11 Halyna Pshenichkina. Paper on theme «Spring-Time Ritual Folk Songs from Right Bank of Cherkasy Region (Ukraine): Ethnography, Melodies, Areal Distribution». The 17th International Scientific Conference «Music Science Today: The Permanent and the Changeable». Daugavpils University, The Faculty of Music and Arts, Latvia. ZOOM. (Даугавпілс, Латвія)
- травень, 25 І. Клименко виголосила доповідь «Uwagi porównawcze dotyczące badań nad muzyką tradycyjną i kierunków jej rewitalizacji w Ukrainie i w Polsce» на науковій конференції «Українська музикознавча міграція в культурному універсумі Польщі» (Варшава, Інститут мистецтв Польської академії наук (Instytut Sztuki PAN) (мова виступу – польська)
- травень, 26 Міжнародна науково-практична конференція «Де правда, там і перемога: концепт перемога у фольклорі та авторській творчості». Чотирнадцять фольклористичних читання, присвячені професору Лідії Дунаєвській. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Навчально-науковий інститут філології, Катедра фольклористики, Центр фольклору та етнографії, Київ, Україна. ZOOM.
Виступили:
І. Клименко. «Порівняльні спостереження над дослідженнями традиційної музики та рухами її ревіталізації в Україні та Польщі»
Г. Пшенічкіна. «Конкурс протяжної пісні у контексті сучасного стану традиції на Черкащині»
- серпень, 21–22 Г. Пшенічкіна виголосила доповідь «Жанрове розмаїття традиційних літніх трудових пісень в Україні». II-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija «Ukraina ir Lietuva: istorijos, kalbos, kultūros ir turizmo paralelės». II міжнародна науково-практична конференція «Україна – Литва: історичні, мовно-культурні та туристські паралелі». Rengėjai – Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas ir kt. Anykščiai ir Judonys (Rokiškio raj.), Broniaus sodyba.
- вересень, 11–15 А. Мазуренко та О. Кропивний виступили на конференції IASA Conference + ICTMD Forum з доповіддю «The archives of Traditional Music of Kyiv Ethnomusicological Laboratory: unrecognized status, technical capacity limits, and threats caused by the war in Ukraine». (Стамбул, Туреччина)
- жовтень, 5–7 А. Мазуренко (член програмного комітету ICTMD) виступила на конференції ICTMD the Study Group of Music and Dance of the Slavic World з доповіддю «Revival of Ukrainian Traditional Music in a process of developing of national identity during the liberation war»
- жовтень, 27–28 Міжнародна наукова конференція «Дев'ять Колесівські читання (до 125-ліття заснування Етнографічної комісії Наукового товариства імені Шевченка)». Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси, Лабораторія фольклористичних досліджень, Філологічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, Україна.
З-поміж інших виступили київські дослідниці:
І. Клименко. «Колядкові та весільні мелотипи з віршем V5+5+3 як поліетнічний культурний продукт: жанрова та географічна автономія»
Г. Пшенічкіна. «Типова навчальна програма "Фольклор народів України" для мистецьких шкіл: від ідеї до реалізації»
- листопад, 2–4 VII міжнародна науково-практична конференція «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях», Секція етномузикології (Київ, НМАУ) – с. 104, фото на форзаці
Від Лабораторії етномузикології та Кафедри української музики та музичної фольклористики з доповідями виступили: І. Клименко, Є. Єфремов, М. Скаженик, С. Протасова, О. Коробов, О. Кропивний, Н. Ханіс. Також прозвучали виступи А. Мазуренко, Г. Пшенічкіної

- листопад,
22, 23 О. Гончаренко виступила з доповідями:
«Збереження української традиційної пісенної культури в умовах війни» на Всеукраїнському науково-практичному семінарі-презентації «Мистецтвознавчі і культурологічні видання сьогодні: тенденції та перспективи»
«Він бачив більше за інших. Дубравін Валентин Володимирович» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Ювілейна палітра 2023. Пам'ятні дати української музичної культури: до 45-річчя ННІ культури і мистецтв сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка»
- листопад,
24 А. Мазуренко виступила на конференції «Music, Migration, Belonging's in 21st-century Europe» з доповіддю «Amateur choirs of Ukrainian migrants and refugees in Slovenia as a manifestation of identity rising through musical practices» (Відень, Австрія)
- грудень, 12 Є. Єфремов виступив з доповіддю «Сучасний фольклорний рух в Україні та його роль у збереженні та актуалізації традицій» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історико-культурна спадщина постраждалих районів Українського Полісся: сучасний інформаційний простір, глобалізаційні виклики»

ЗАХИСТИ ДИСЕРТАЦІЙ, МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

- березень, 3 Захист дисертації Анастасії Любимової «Традиційна пісенна культура пізнього формування в ареалі дніпровських порогів: специфіка жанрової системи» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво». Наук. керівник – І. Клименко. Офіційні опоненти – І. Довгалюк (Львів), М. Скаженник. Рецензент – Ол. Шевчук
- червень, 21 Захист магістерської роботи Надії Ханіс «Наддніпрянські весільні пісні ліричної функції: локальна морфологія строфічних творів шестидольної основи». Наук. керівник – І. Клименко
- грудень, 8 Захист дисертації Яреми Павлива «Гуцульські народні скрипалі та їхня музика (за матеріалами польових досліджень космацько-брустурської традиції)» на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво». Офіційні опоненти – І. Клименко, М. Скаженник

КОНЦЕРТИ ЕТНІЧНОЇ МУЗИКИ, КОНКУРСИ

- лютий, 23 Г. Пшенічкіна виступила на концерті-презентації книги «Ar sarnas ateis?» («Ой ходить сон коло вікон»), видавництво «Muzikija». Міжнародний книжковий ярмарок (Вільнюс, Литва)
- лютий, 24 Концерт фольклорного гурту «Намисто» (кер. Г. Пшенічкіна) та спів у Ході на підтримку України (Вільнюс)
- лютий, 25 Літературно-музична програма «Lierpsnos geltonos ir mėlynos» (Литва-Україна). Автор ідеї та сценарію – Біруте Мар, учасники: Г. Пшенічкіна (етновокал, Україна), Вайнюс Бакас (поезія, Литва). Вільнюс, Міжнародний книжковий ярмарок.
- березень, 15 Концерт фольклорного гурту «Намисто» (Вільнюс, Литва)
- квітень, 23 Концерт фольклорного гурту «Намисто» (Вількя, Литва)
- квітень, 24 Літературно-музична програма „Lierpsnos geltonos ir mėlynos“ представлена у м. Гарлява, Литва.
- травень, 13 Г. Пшенічкіна працювала у журі 12го республіканського конкурсу дитячого та юнацького фольклорного виконавства «Tradicijų paveldėtojai». (Клайпеда, Литва)
- травень, 16 Г. Пшенічкіна та фольклорний гурт «Намисто» дали концерт-лекцію «Пісні регіонів України». (Вільнюс, Інститут литовської літератури і фольклору).
- травень, 16 Г. Пшенічкіна працювала у журі Черкаського обласного конкурсу народної пісні «Над Чумгак-рікою»
- травень, 17 Літературно-музична програма „Lierpsnos geltonos ir mėlynos“ представлена у м. Вільнюс, Литва.
- травень, 17 Фольклорний гурт «Намисто» виступив на фестивалі «Žolynų turgus» (Вільнюс, Литва)
- травень, 28 Фольклорний гурт «Намисто» виступив на 50-му Міжнародному фольклорному фестивалі «Skamba skamba kankliai – 2023». (Вільнюс, Литва)
- травень, 21 Фольклорний гурт «Бабський Козачок» (І. Клименко, О. Гончаренко та ін.) дав концерт в центрі культури ОКО (Варшава)
- червень, 16 Музично-поетичний концерт «„Mažanti barakų širdis“: moterų monologai karo akivaizdoje». Виконавці: Б. Мар (акторка, Литва), Г. Пшенічкіна (етновокал, Україна). Вільнюс. Фестиваль «Ніч культури»
- червень, 24 Гурт «Бабський Козачок» виступив на акції «Park Jordana. | 04.00 | Koncert o świcie / Pieśni czterech stron świata», фестиваль Rozstaje. Краків (<http://www.etnokrakow.pl/aktualnosci/muzyczne-wianki-poplynely-w-swiate-koncert-o-swicie-piesni-czterech-stron-swia>)s
- липень, 7 Концерт гурту «Бабський Козачок» на фестивалі Rozstaje. Краків (фото на задньому форзаці)
- липень, 11 Концерт гурту «Бабський Козачок» (Любляна, Словенія) на запрошення Інституту етномузикології Словенської академії науки і мистецтв. Співорганізаторка – А. Мазуренко (фото на задній обкладинці)
- серпень, 8 Концерт жнивних та ліричних пісень фольклорного ансамблю «Володар» (кер. М. Скаженник) на «Етно-дійство на Спаса» (Київ)

Маргарита Скаженик та Олег Коробов в експедиції в селі Сердюки на Житомирщині (3.07.2023, фото з сеансу)

Маргарита Скаженик з учасниками Фольклорного ансамблю «Володар» в експедиції у «майстрів співу» в селі Романівка на Житомирщині (11.07.2023, фото з сеансу)

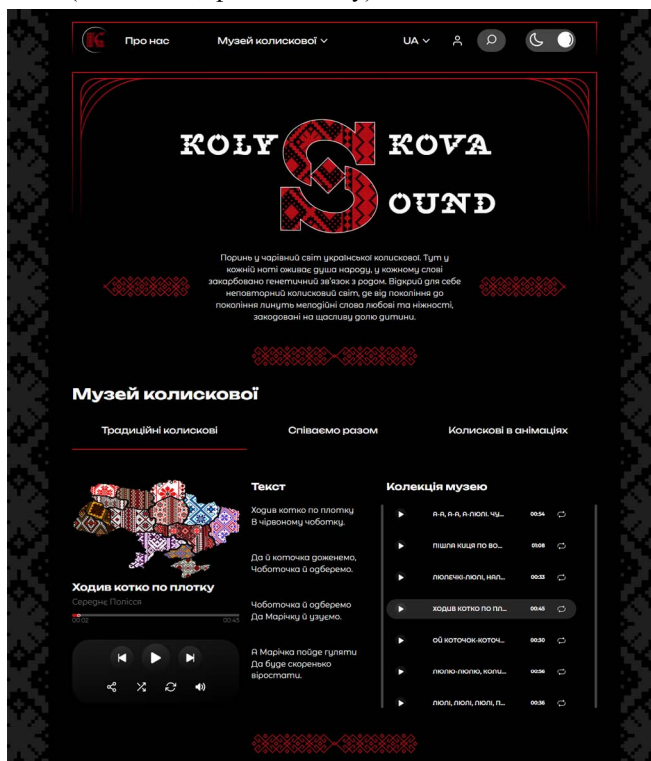
Маргарита Скаженик та Олег Коробов в експедиції з найстаршими співачками з села Сердюки на Житомирщині (3.07.2023)

Фото 1–3 на Обкладинці (знімки з експедицій 2023 року):

1 – Покровська козацька церква на Поділлі (збудована 1776 року). Село Мала Ростівка (Оратівський район Вінниччини), фото Н. Ханіс, серпень 2023.

2 – Останні носії традиції. 98-річна Марія Петрівна Марущак (с. Степашки Гайсинського району Вінниччини) пережила Голодомор, німецьку навалу, комуністичний режим, про що згадує в трагічні дні російської військової агресії. Фото Н. Ханіс, серпень 2023.

3 – Експедиція 2023 року на Житомирщину. Фольклорний ансамбль «Володар» (кер. Маргарита Скаженик) у «майстрів співу» в селі Романівка (11.07.2023).

Сайт «Українські колискові»: <https://kolyskova.com>
Мета сайту – подарувати українським мамам колискові пісні з усіх регіонів України. Сайт створений ІТ-волонтерами Vaza Trainee Ukraine з науковим супроводом Лабораторії етномузикології НМАУ під керівництвом Олега Коробова (ЛЕК).

- серпень, 23* Виконання твору Алли Загайкевич «Nord/Ouest» (з використанням фольклорних творів з фонду Лабораторії етномузикології НМАУ) на українському фестивалі в Кьольні (Kolumba Kunstmuseum. Виконавці І. Клименко (спів), Сергій Охрімчук (скрипка) (фото на задньому форзаці)
- серпень, 24* Виступ фольклорного гурту «Намисто» на фестивалі на підтримку України „Sodo rėda“. Vilnius, Etninės kultūros centras, Miesto laboratorija, g. 17 Antakalnis
- вересень* Фольклорний гурт «Серпанок» під керівництвом О. Гончаренко став лауреатом міжнародних конкурсів: «Барвіста осінь» та «Сузір'я Україна – Європа»
- вересень, 24* Гурт «Серпанок» взяв участь у Всеукраїнському проєкті продюсерів Наталі та Євгена Синельникових та композитора Євгена Філатова: тревел-шоу «Як звучить світ... Україна. Суми»
- жовтень, 15, листопад, 12* Виступ фольклорних ансамблів «Вільце», «Володар» на концертах «Пісні Півдня України» в НЦНК «Музей Івана Гончара» (пісні з Дніпропетровщини та Херсонщини). Ведуча – Н. Ханіс
- листопад* О. Гончаренко працювала в журі обласного конкурсу автентичного виконавства «Пісенне пересло» (Суми)

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ, ІНТЕРВ'Ю, МАЙСТЕРКЛАСИ ТРАДИЦІЙНОГО СПІВУ

- січень* І. Клименко дала інтерв'ю про архаїчні міфологеми українського колядування для радіопередачі Юстини Пернік (Польське Радіо) <https://polskieradio.pl/8/478/artukul/3098277.ukrainskie-archiwa-w-plecaku>
- квітень, 16* І. Клименко дала інтерв'ю про український традиційний спів радіопередачі Мар'яни Кріль Польського радіо для України
- лютий, 13* Г. Пшенічка провела майстерклас з вивчення українських традиційних весняних пісень та хороводів для дітей-біженців з України (Клайпеда)
- березень, 11* Г. Пшенічка провела майстерклас із традиційного українського співу у рамках фестивалю «Etnoerdvės» (Вільнюс)
- квітень, 24* І. Клименко провела майстерклас з вивчення українських традиційних весняних пісень на фестивалі *Wszystkie Mazurki Świata* (Варшава)
- квітень, 25–26* М. Скаженик провела майстерклас «Весняні пісні та обряди українців» в НЦНК «Музей Івана Гончара»
- травень, 24* Г. Пшенічка провела відкриту лекцію «Трансформація українського релігійного співу у фольклорному середовищі» на «Семінарі народного релігійного співу». Інститут литовської літератури і фольклору (Вільнюс).
- червень, 17* Г. Пшенічка провела майстерклас традиційного українського співу на фестивалі «Žolnyų turgus» (Вільнюс)
- червень, 19* Г. Пшенічка провела лекції «Протяжний спів Черкащини», «Пісенні жанри літнього календарного циклу – Петрівки» на Обласному семінарі для керівників фольклорних та інструментальних колективів області з питань нематеріальної культурної спадщини «Виконавські мистецтва Черкащини – як прояв нематеріальної спадщини людства». Обласний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи Черкаської обласної ради
- липень, 2* М. Скаженик провела лекцію про Купальські обряди на Волині та майстерклас волинських купальсько-петрівських пісень фольклорного ансамблю «Володар» в етнопарку «Ладомирія» (м. Радивилів)
- липень, 8* Виступ фольклорного гурту «Володар» (кер. М. Скаженик) на фестивалі «Країна Мрій» (Київ)
- липень, 12* І. Клименко, О. Гончаренко провели майстерклас традиційного українського співу на запрошення Інституту етномузикології Словенської академії науки і мистецтв (Любляна, Словенія)
- липень, 13–23* О. Гончаренко провела майстеркласи з традиційного українського співу для учасників міжнародної літньої школи «Рись» (с. Ушиця, Україна)
- липень, 16–18* Г. Пшенічка провела майстеркласи з традиційного українського співу в рамках творчого табору для дітей «Slavų folkloras vaikams» (Клайпеда, Литва)
- вересень, жовтень* Г. Пшенічка, Г. Пеліна, А. Коломицева спільно з Державним науково-методичним центром змісту культурно-мистецької освіти підготували та презентували для різних аудиторій Типову навчальну програму «Фольклор народів середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, клас музичного фольклору»
- вересень, 16* Г. Пшенічка дала інтерв'ю для радіопередачі «Santara. Laida ukrainiečių kalba». Як у Литві відроджують традицію давнього українського народного пісенства. LRT Klasika
- листопад 28–30* І. Клименко провела майстерклас українських колядок і щедрівок (Гданськ, проєкт фінансований Поморським воєводством)

НАПОВНЕННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР

- грудень, 25* Офіційне оприлюднення сайту «Українські колискові» з різних регіонів України, створеного під кер. Олега Коробова в науковому супроводі науковців Лабораторії етномузикології (ЛЕК)